

Zaak C-51/22

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

25 januari 2022

Verwijzende rechter:

Pesti Központi Kerületi Bíróság (Hongarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

12 januari 2022

Verzoekende partij:

PannonHitel Pénzügyi Zrt.

Verwerende partij:

WizzAir Hungary Légitársaság Zrt. (Wizz Air Hungary Zrt.)

Pesti Központi Kerületi Bíróság (rechter voor het centrum van Pest, Hongarije; hierna: „verwijzende rechter”)

[OMISSIS] [administratieve informatie]

Beschikking

in de procedure ingesteld door [OMISSIS] **PannonHitel Pénzügyi Zrt.** ([OMISSIS] Boedapest [OMISSIS]), verzoekster,

tegen [OMISSIS] **WizzAir Hungary Légitársaság Zrt.** ([OMISSIS] Boedapest [OMISSIS]), verweerster,

betreffende een vordering tot **terugbetaling van de koopprijs**

[OMISSIS] [nationale procesrechtelijke elementen]

[OMISSIS]

De verwijzende rechter **verzoekt** het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) om een **prejudiciële beslissing** over de volgende vraag.

Moeten artikel 5, lid 1, onder a), artikel 8, lid 1, onder a), eerste streepje, en lid 2, van verordening (EG) nr. 261/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 tot vaststelling van gemeenschappelijke regels inzake compensatie en bijstand aan luchtreizigers bij instapweigering en annulering of langdurige vertraging van vluchten en tot intrekking van verordening (EEG) nr. 295/91 (hierna: „verordening nr. 261/2004”) aldus worden uitgelegd dat de passagier het recht op terugbetaling van de koopprijs van het ticket rechtstreeks bij de luchtvaartmaatschappij kan uitoefenen, ook wanneer hij het ticket heeft geboekt met behulp van een als tussenpersoon optredende derde en hij de koopprijs aan deze tussenpersoon heeft voldaan, terwijl het ticket bij de luchtvaartmaatschappij door deze tussenpersoon is gekocht en betaald en niet is gebleken dat deze tussenpersoon als een door de luchtvaartmaatschappij erkende agent heeft opgetreden of als touroperator kan worden aangemerkt?

[OMISSIS] [nationaal procesrechtelijk element]

Motivering

Hieronder omschrijft de verwijzende rechter [OMISSIS] [nationale procesrechtelijke elementen] de aan het verzoek ten grondslag liggende feiten en de wettelijke context waarvan uitlegging wordt verzocht.

Korte uiteenzetting van de feiten

Verweerster was de uitvoerder van vlucht W63163 (OTP [luchthaven Henri Coandă, Boekarest, Roemenië]– BLQ [luchthaven van Bologna, Italië]) die op 18 juni 2020 zou worden uitgevoerd. Een in Roemenië woonachtige passagier heeft via de door VOLA.RO SRL, gevestigd in Roemenië, geëxploiteerde website www.vola.ro een ticket voor deze vlucht gekocht.

Volgens artikel 21.1.a) van de algemene voorwaarden voor het vervoer van personen en bagage (hierna: „algemene vervoersvoorwaarden”) van verweerster is, tenzij het verdrag of dwingende bepalingen van de relevante regelgeving anders bepalen: a) op de onderhavige algemene voorwaarden en op alle vormen van vervoersverplichting die de luchtvaartmaatschappij jegens de passagier (met betrekking tot het vervoer van de passagier en/of diens bagage) heeft aangegaan, Hongaars recht van toepassing.

De passagier heeft het ticket betaald aan VOLA.RO SRL, die het ticket op eigen naam had gekocht van verweerster. Daarbij heeft zij de persoonsgegevens van de passagier verstrekt en aan de passagier een boekingsbevestiging afgegeven. VOLA.RO SRL heeft de prijs van het ticket aan verweerster voldaan via haar eigen agentenrekening, door het bedrag te verrekenen met haar bemiddelingskredieten. Volgens artikel III.3.3. van de algemene contractvoorwaarden van VOLA.RO SRL treedt deze onderneming onder meer op als tussenpersoon van luchtvaartmaatschappijen (in de Engelse tekst wordt de uitdrukking „intermediary” gebezigd). Uit artikel X. 10.1. blijkt dat de

onderneming ook pakketreizen aanbiedt. In de onderhavige zaak zijn echter geen aanwijzingen dat het ticket is gekocht in het kader van een gekoppeld reisarrangement in de zin van richtlijn (EU) 2015/2302 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 betreffende pakketreizen en gekoppelde reisarrangementen, houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 2006/2004 en van Richtlijn 2011/83/EU van het Europees Parlement en de Raad, en tot intrekking van Richtlijn 90/314/EEG van de Raad.

Volgens artikel XXIX. 29.1. van de algemene contractvoorwaarden van VOLA.RO SRL is op deze voorwaarden Roemeens recht van toepassing.

In de zaak is verder niet gebleken van een overeenkomst tussen VOLA.RO SRL en verweerster met betrekking tot de bemiddeling van de diensten van verweerster door VOLA.RO SRL.

Verweerster heeft de bovengenoemde vlucht wegens de coronapandemie geannuleerd. De passagier heeft de overeenkomst herroepen en heeft geen gebruik gemaakt van een vervangende vlucht. VOLA.RO SRL heeft verweerster verzocht de prijs van het ticket terug te betalen. Aangezien de bankoverschrijving om technische redenen was mislukt, heeft verweerster het bedrag gecrediteerd op de agentenrekening van VOLA.RO SRL.

Tegelijkertijd heeft de passagier de vordering die hij op grond van verordening nr. 261/2004 op verweerster meende te hebben gecedeerd aan verzoekster. In de zaak is geen informatie beschikbaar waaruit blijkt of de passagier restitutie heeft ontvangen van VOLA.RO SRL.

Juridisch standpunt van verzoekster

Verzoekster vordert volledige terugbetaling van het ticket op grond van artikel 5, lid 1, onder a), en artikel 8, lid 1, onder a), eerste streepje, van verordening nr. 261/2004. Zij betoogt dat de omstandigheid dat VOLA.RO SRL als tussenpersoon heeft opgetreden geen afbreuk doet aan het recht van de passagier om zich rechtstreeks tot de verwerende luchtvaartmaatschappij te wenden voor volledige terugbetaling van het ticket. Als rechtsopvolger van de passagier kan derhalve ook verzoekster rechtstreeks van verweerster terugbetaling vorderen.

Verzoekster benadrukt dat ook in artikel 5, lid 1, en artikel 7, van verordening nr. 261/2004 uitdrukkelijk is bepaald dat bijstand en compensatie aan reizigers wordt geboden.

Zij verwijst naar het arrest van het Hof in zaak C-601/17, waarvan de essentie is dat de passagier recht heeft op terugbetaling van de provisie die een door de luchtvaartmaatschappij erkende agent in de zin van artikel 2, onder f), van verordening nr. 261/2004 bij hem in rekening heeft gebracht, mits deze provisie is vastgesteld met medeweten van de luchtvaartmaatschappij (punten 13, 16 en 20).

Verzoekster betoogt dat het derhalve niet relevant is of de passagier het ticket rechtstreeks bij verweerster of via de als tussenpersoon handelende VOLA.RO SRL heeft gekocht.

Juridisch standpunt van verweerster

Verweerster betwist niet dat zij wegens de annulering van de vlucht terugbetaling verschuldigd is. Zij stelt zich evenwel op het standpunt dat zij niet aan de passagier, maar aan VOLA.RO SRL moet terugbetalen.

Zij betoogt dat zij, uitgaande van de grammaticale uitlegging van de uitdrukking „terugbetaling”, het ticket uitsluitend kan terugbetalen aan diegene van wie zij de betaling heeft ontvangen. Verweerster heeft het ticket niet aan de passagier afgegeven.

Verweerster heeft in het kader van de litigieuze boeking uitsluitend van VOLA.RO SRL betaling ontvangen, aan wie zij de terugbetaling dan ook heeft verricht. Wanneer zij ook aan de passagier of de rechtsopvolger van de passagier terugbetaling verschuldigd zou zijn, zou dat neerkomen op een dubbele terugbetalingsverplichting.

Verweerster verwijst naar het arrest van het Hof in zaak C-163/18, waarin is geoordeeld dat indien de passagier krachtens richtlijn 90/314, thans ingetrokken, over het recht beschikt om zich tot zijn reisorganisator te wenden om terugbetaling van zijn vliegtickets te verkrijgen, hij geen terugbetaling kan vorderen van de luchtvaartmaatschappij (punten 31, 35 en 44).

Zij verwijst ook naar § 6:212, lid 3, eerste volzin, van de a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (wet nr. V van 2013 betreffende het burgerlijk wetboek; hierna: „burgerlijk wetboek”), volgens welke in geval van beëindiging van de overeenkomst de reeds verrichte prestaties terugbetaald worden.

Verweerster betoogt dat de opzegging van de overeenkomst door de passagier gelijk staat aan de beëindiging ervan. In dat geval wordt de reeds verrichte prestatie, te weten de koopprijs, terugbetaald. Maar zelfs in dit geval kan de koopprijs alleen aan degene worden terugbetaald die deze heeft voldaan, namelijk VOLA.RO SRL.

Volgens verweerster is het in casu aan de orde zijnde geval vergelijkbaar met de situatie waarin een onderneming vliegtickets koopt voor haar eigen werknemers. In geval van annulering van de vlucht komt het recht op terugbetaling toe aan de onderneming die de tickets heeft gekocht, en niet aan de werknemers zelf.

Toepasselijk nationaal recht

De verwijzende rechter is van oordeel dat het hoofdgeding moet worden beoordeeld aan de hand van verordening nr. 261/2004, die rechtstreekse werking heeft en rechtstreeks toepasselijk is. In § 6:59, lid 1, van het burgerlijk wetboek, dat deel uitmaakt van het Hongaarse recht, is het beginsel van contractvrijheid vastgelegd. Krachtens §§ 6:77 tot en met 81 van het burgerlijk wetboek kunnen algemene contractvoorwaarden deel uitmaken van de overeenkomst.

Overeenkomstig § 6:612, lid 3, eerste volzin, van het burgerlijk wetboek, worden reeds verrichte prestaties in geval van beëindiging van de overeenkomst terugbetaald.

§ 1, lid 1, van de a légi személyszállítás szabályairól szóló 25/1999. (II. 12.) Korm. rendelet (regeringsbesluit nr. 25/1999 van 12 februari 1999 betreffende het luchtvervoer van personen; hierna: „regeringsbesluit nr. 25/1999”) zijn op overeenkomsten tussen passagiers en luchtvaartmaatschappijen (hierna gezamenlijk: „partijen”) de algemene bepalingen betreffende overeenkomsten en de bepalingen betreffende aannemingsovereenkomsten van het burgerlijk wetboek van toepassing, met inachtneming van de aanvullende bepalingen van regeringsbesluit nr. 25/1999.

Overeenkomstig § 3, lid 1, van regeringsbesluit nr. 25/1999 moet de luchtvaartmaatschappij in haar algemene vervoersvoorwaarden de gedetailleerde voorwaarden van de overeenkomst inzake luchtvervoer van passagiers opnemen die niet zijn opgenomen in het burgerlijk wetboek en regeringsbesluit nr. 25/1999. Op de algemene vervoersvoorwaarden zijn de relevante bepalingen van het burgerlijk wetboek inzake algemene voorwaarden van toepassing.

Toepasselijk Unierecht

Volgens artikel 3, lid 1, eerste volzin, van verordening (EG) nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (hierna: „Rome I-verordening”) wordt de overeenkomst beheerst door het recht dat de partijen hebben gekozen. Overeenkomstig artikel 6, lid 2, van deze verordening geldt de rechtskeuze, binnen bepaalde grenzen, ook voor consumentenovereenkomsten.

Relevante bepalingen van verordening nr. 261/2004:

„Artikel 1

Onderwerp

1. Deze verordening stelt onder de erin genoemde voorwaarden de minimumrechten vast die luchtreizigers hebben bij:

[...]

b) annulering van hun vlucht,

[...]”

„Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

[...]

f) „ticket”: een geldig document dat recht geeft op vervoer of een gelijkwaardig document in immateriële, inclusief elektronische, vorm dat door de luchtvaartmaatschappij of door een door haar erkende agent is uitgegeven of toegestaan;

[...]”

„Artikel 5

Annulering

(1) In geval van annulering van een vlucht:

a) wordt de betrokken passagiers door de luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert bijstand geboden als bedoeld in artikel 8;

[...]”

„Artikel 7

Recht op compensatie

(1) Wanneer naar dit artikel wordt verwezen, krijgen de passagiers compensatie ten belope van:

[...]

(3) De in lid 1 bedoelde compensatie wordt in contant geld uitbetaald, middels een elektronische overmaking aan de bank, per bankoverschrijving, bankcheque of, met de schriftelijke toestemming van de passagier, in de vorm van reisbonnen en/of andere diensten.”

„Artikel 8

Recht op terugbetaling of een andere vlucht

(1) Wanneer naar dit artikel wordt verwezen, krijgen de passagiers de keuze tussen:

a) – volledige terugbetaling van het ticket binnen zeven dagen, overeenkomstig het bepaalde in artikel 7, lid 3, tegen de prijs waarvoor het gekocht was, voor het gedeelte of de gedeelten van de reis die niet zijn gemaakt en voor het gedeelte en de gedeelten die reeds zijn gemaakt indien verder reizen in het licht van het oorspronkelijke reisplan van de passagier geen zin meer heeft, alsmede in voorkomend geval

[...]”

Hof van Justitie van de Europese Unie

Het Hof heeft zich in de zaken C-601/17 en C-163/18 reeds gebogen over vragen die vergelijkbaar zijn met de vragen die in het onderhavige geding zijn gerezen. De verwijzende rechter is evenwel van oordeel dat de arresten in die zaken geen duidelijke aanwijzingen bevatten voor de rechtsvraag die in het onderhavige geding is gerezen.

Toelichting bij de prejudiciële vraag

De verwijzende rechter heeft vooral het recht onderzocht dat van toepassing is op de in het hoofdgeding aan de orde zijnde rechtsbetrekkingen. Volgens het hierboven aangehaalde artikel 3, lid 1, van de Rome I-verordening en artikel XXIX. 29.1 van de algemene contractvoorwaarden van VOLA.RO SRL wordt de rechtsbetrekking tussen de passagier en VOLA.RO SRL beheerst door het Roemeense recht.

Overeenkomstig de bovengenoemde bepaling van de Rome I-verordening en artikel 21.1.a) van de algemene vervoersvoorwaarden van verzoekster is op de vervoersovereenkomst tussen de passagier en verweerster en op de rechtsbetrekking tussen VOLA.RO SRL en verweerster Hongaars recht van toepassing.

Aangezien zowel Roemenië als Hongarije lidstaten van de Europese Unie zijn, moet de litigieuze rechtsvraag voornamelijk worden beantwoord aan de hand van verordening nr. 261/2004, die rechtstreekse werking heeft en rechtstreeks toepasselijk is. Hiervoor is uitlegging van de verordening nodig.

Nu het gaat om Unierechtelijke bepalingen, is uitsluitend het Hof bevoegd om een uitlegging ervan te geven (artikel 267 VWEU). Alvorens ten gronde uitspraak wordt gedaan, dient derhalve de behandeling van de zaak te worden geschorst om het Hof op grond van artikel 267 VWEU te verzoeken om een prejudiciële beslissing over de in het dictum van deze beschikking gestelde vraag.

De redenen daarvoor zijn de volgende:

Op de website www.vola.ro, die ook in het Engels beschikbaar is, kunnen passagiers rechtstreeks vluchten zoeken naargelang hun reisplan, tickets en aanverwante diensten boeken voor die vluchten en betalingen verrichten. De boeking bij de luchtvaartmaatschappij wordt evenwel gedaan door VOLA.RO SRL.

Uit de tekst van verordening nr. 261/2004 blijkt niet duidelijk hoe het optreden van een dergelijke derde tussenpersoon, die niet als een door de luchtvaartmaatschappij erkende agent in de zin van artikel 2, sub f, van deze verordening kan worden aangemerkt en wiens in de hoedanigheid van tussenpersoon aangeboden diensten evenmin onderdeel uitmaken van een pakket in de zin van artikel 8, lid 2, van de verordening, moet worden beoordeeld.

De in artikel 5, lid 1, onder a) en in artikel 8, lid 1, onder a), van verordening nr. 261/2004 genoemde bijstand en keuze worden aan de passagier geboden. Artikel 8, lid 1, onder a), eerste streep, verwijst voor de wijze van terugbetaling naar artikel 7, lid 3, van de verordening. Daarin is bepaald dat terugbetaling in de vorm van reisbonnen en/of andere diensten alleen kan geschieden met de schriftelijke toestemming van de passagier. Anders dan artikel 7, lid 1, bepaalt deze regel niet uitdrukkelijk dat de compensatie aan de passagier wordt uitbetaald, terwijl dit, mede gelet op het bepaalde in artikel 8, lid 2, van de verordening, vermoedelijk wel de bedoeling van de wetgever is geweest. De uitdrukking „terugbetaling” (reimbursement) kan uit grammaticaal oogpunt inderdaad aldus worden uitgelegd dat de luchtvaartmaatschappij de terugbetaling alleen aan degene kan verrichten die het ticket aan haar heeft betaald.

Het antwoord op deze vraag kan van invloed zijn op het oordeel van de verwijzende rechter, aangezien indien de passagier zijn vordering rechtstreeks bij de luchtvaartmaatschappij kan indienen, verweerster in het ongelijk moet worden gesteld. Indien de passagier zijn vordering echter niet rechtstreeks bij de luchtvaartmaatschappij kan indienen, moet de vordering worden afgewezen of dient nader te worden onderzocht of VOLA.RO SRL als erkende agent van verweerster kan worden aangemerkt.

Het antwoord op de vraag is tevens noodzakelijk met het oog op de rechtszekerheid, zodat passagiers zowel van de luchtvaartmaatschappijen als van tussenpersonen terugbetaling kunnen vorderen en luchtvaartmaatschappijen niet verplicht worden dubbele compensatie te betalen.

Het Hof heeft zich nog niet uitgesproken over deze vraag, zodat er in casu geen sprake is van een „acte éclair”.

Het door partijen aangevoerde arrest C-601/17 heeft betrekking op een zaak waarin niet werd betwist dat de touroperator als een door de luchtvaartmaatschappij erkende agent had opgetreden, terwijl arrest C-163/18 een

zaak betreft waarin de passagier krachtens een specifieke wettelijke regeling recht had op terugbetaling door de touroperator.

De uitlegging is evenmin dermate duidelijk dat er geen ruimte is voor redelijke twijfel in de zin van de „acte clair”. Zoals hierboven is uiteengezet kan louter uit de tekst van verordening nr. 261/2004 niet eenduidig worden opgemaakt of de passagier in een situatie zoals in het hoofdgeding aan de orde is rechtstreeks van de luchtvaartmaatschappij terugbetaling kan vorderen.

Bovendien is de verwijzende rechter op basis van internetonderzoek ambtshalve op de hoogte dat 16 luchtvaartmaatschappijen, waaronder verzoekster, volgens een op de website van de Europese Commissie gepubliceerde mededeling en de bijlage daarbij (https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/coordinated-actions/air-travel_en) zich ertoe hadden verbonden om het ticket rechtstreeks terug te betalen aan passagiers die hun ticket via een tussenpersoon hebben geboekt en moeilijkheden ondervinden om hun geld terugbetaald te krijgen. Het laatste punt van de mededeling luidt: „passengers who booked their flight through an intermediary and have difficulties getting reimbursement from the intermediary can turn to the airline and request to be refunded directly. Airlines are expected to inform passengers about this possibility and any conditions for requesting a direct refund on their websites.”

De laatste regel van de op de website beschikbare bijlage (https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/overview_of_measures_that_airlines_should_take.docx.pdf) bevat een soortgelijke formulering. Hierin staat dat luchtvaartmaatschappijen als hoofdregel rechtstreeks terugbetaling aan de passagiers verrichten, tenzij bij wet of overeenkomst anders is bepaald: „Accept direct reimbursement claims from the passenger unless specific legislation applies (e.g. in the context of package travel) or where contractual arrangements between the parties involved validly provide otherwise. This can be done by designing booking process in a way that allows passengers to claim reimbursement directly from the airline when necessary”.

De verwijzende rechter meent dat wanneer het antwoord op de gestelde vraag duidelijk zou zijn, of de vraag door het Hof reeds beantwoord zou zijn, er geen noodzaak zou bestaan voor overleg tussen de Commissie en de luchtvaartmaatschappijen en een vrijwillige verplichting van de luchtvaartmaatschappijen.

[OMISSIS] [nationaal procesrechtelijk element]

Boedapest, 12-01-2022

[OMISSIS] [ondertekeningen]